

VÄST SAHARA

Nr 3 2017 Pris 30 kronor

Hård kritik mot
regeringen 4

Stölden av råvarorna 8

Livstidsdomar mot
aktivister 14

SOLAR
SOLAR

EU för
fortsatt stöld

Utges av Svenska Västsaharakommittén (f.d. Föreningen Västsahara) och utkommer med fyra nummer per år. ISSN 1652-2052

Ansvarig utgivare och redaktör: Lena Thunberg

Redaktionsråd: Kerstin Bjurman
Ulla-Karin Karlson
Arto Valtonen
Charlotte Wester
Monica Zak

Grafisk form: Tidningsform & Textfason
Layout: MasAlice

Adress: Västsahara
c/o Afrikagrupperna
Linnégatan 21,
413 04 Göteborg

Telefon: 070 - 475 46 45

Hemsida och facebook: www.vastsahara.net
facebook.com/
tidskriftenvastsahara

E-post: vastsahara@brevet.nu

Prenumerationer:
Privatperson: 125:-
Stödprenumeration: 145:-
Organisationer: 150:-
Utländsk pren: 200:-
Plusgiro: 20 40 03 - 8

Omslagsbilder:
Framsida: Västsahariska flyktingar demonstrerar mot oljebolaget San Leon. WSRW.
Baksida: Utrikesminister Margot Wallström. Karl Nordlund/Regeringskansliet,
Tryckeri: Danagård LITHO
Presslagd: Augusti 2017.
Tidskriften Västsahara får ekonomiskt bidrag av Statens kulturråd och Fredsmiljön. Tidskriften ansvarar för innehållet.

Vill du veta mer? Tidskriften Västsahara: www.vastsahara.net **Western Sahara Resource Watch:** Nyheter och information om Västsaharas naturresurser på engelska www.wsrw.org **VästsaharaAktionen:** 27 medlemsorganisationers kampanjsida, www.vastsaharaaktionen.se **Arso:** Bakgrund och nyheter på engelska, www.arso.org **Stöttekommittén för Vest-Sahara:** www.vest-sahara.no
Polisario Front: Telefon 0739-056061 **Informationsfoldrar** (enstaka gratis): Västsahara finns inte på kartan 2014, Erkänn Västsahara! 2014, Västsahara väntar på frihet 2013, Unga i öknen 2012, Muren, minorna, bomberna 2009, Ockuperat område 2008 och Västsahara 2006.
LÄSTIPS: Västsahara – Europas sista koloni i Afrika, L Thunberg, Föreningen Västsahara, 2013, 115:- inkl frakt. Beställ på www.vastsahara.net

Marocko-vänligt EU vill kringgå domstolens beslut. 4

Jytte Guteland (S): Respektera EU-domen! 5

Fyra S-politiker: Polisario har beslutanderätt. 6

Västsaharas fosfat – orsak till ockupationen. 8

Olle springer eget svenskt Sahara Marathon. 12

Livstidsstraff för Gdeim Izik-fångarna. 14

EU:s och Sveriges totala svek mot Västsahara

EU-kommissionen gör nu allt för att blika Marocko och kringgå EU-domstolens dom från december 2016, som klart fastslagit två fakta:

Västsahara tillhör inte Marocko.

Polisario är västsahariernas legitima representant.

Konsekvenserna av EU-domstolens dom är att varken associationsavtal eller handelsavtal mellan EU och Marocko kan omfatta Västsahara och därmed dess produkter.

Marocko ska ha hotat EU med att bryta avtal om den sedan flera år stoppade migrationen över Medelhavet från Marockos kust, om handelsavtalet inte fortsätter att gälla Västsaharas råvaror. Det är den västsahariska fosfaten, fisken och sanden som är de främsta anledningarna till Marockos ockupation av Västsahara.

Sverige skulle ha kunnat spela en avgörande roll för att bryta dödläget i Västsaharafrågan genom att erkänna Västsahara. I stället har Sverige följt EU:s Marocko-vänliga linje; överklagat EU-domen och röstat ja till försök att inkludera västsahariska produkter i ett nytt avtal mellan EU och Marocko, trots protester från tre partier i riksdagen.

Förhandlingar pågår i EU, som nu försöker hitta andra "representanter" för västsaharierna. EU-parlamentariker får inte ut dokument för att kunna följa förhandlingarna. Polisario, västsahariernas representant, är naturligtvis inte tillfrågade eller inblandade.

Sverige har backat och backat från en tidigare klar position för folkrätt och internationell rätt i Västsaharafrågan. Inte ens det humanitära biståndet till flyktinglägren har fått bibehålla sin nivå utan ska i princip upphöra.

Nu kommer ett litet tack från Marocko för svenskt sidbyte? Fyra svenska officerare får delta i MINURSO-styrkan. Det har inte skett på 18 år.

LENA THUNBERG redaktör för tidskriften Västsahara

EN HISTORIA AV VÅLD OCH SVEK

Västsahara är till två tredjedelar ockuperat av Marocko sedan 1975. De västsaharier som lyckades fly bor sedan dess i flyktingläger i Algeriet.

Västsahara, som var en spansk koloni, står på FN:s lista över områden som ska avkoloniseras. Sedan 1991 finns en FN-styrka på plats för att genomföra en folkomröstning om Västsaharas självständighet. Eldupphör råder mellan Marocko och den västsahariska befrielseörelsen Polisario sedan dess. Någon folkomröstning har dock inte ägt rum på grund av Marockos vägran att acceptera ett självständigt Västsahara. Frankrike är Marockos främsta supporter. År 2013 undertecknade EU ännu ett fiskeavtal med Marocko, där de västsahariska vattnen är inkluderade, vilket strider mot internationell lag. Marocko är en av EU:s största mottagare av ekonomiskt stöd.

2012 gav den svenska riksdagen regeringen i uppdrag att erkänna Västsahara. Det har ännu inte skett. EU-domstolen fastställde 2016 att Västsahara inte tillhör Marocko.

Ingen olja till salu!

Det irländsk-brittiska företaget San Leon är ett av flera oljebolag som tecknat kontrakt om oljeletning med det marockanska statliga olje- och gasbolaget ONHYM – i ockuperade Västsahara.

FN:s dåvarande rättschef Hans Corell skrev redan 2002 i ett rättsutlåtande att det amerikanska oljebolaget Kerr McGees planer på oljeexploatering var illegala, om det inte skedde med godkännande från västsaharierna och till deras vinning.

I oktober 2015 bildade västsaharier i flyktinglägren i Algeriet en mänsklig kedja med orden SAN LEON – GO HOME i protest mot oljebolagets provborringar utanför huvudstaden El Aaiún i hemlandet Västsahara.

I juni i år meddelade oljebolaget att det privatägda kinesiska oljebolaget China Great United Petroleum Limited kan vara på väg att ta över det lilla europeiska bolaget. Under de senaste tio åren har San Leon haft marockanska licenser att leta efter olja i två block i norra Västsahara. EU-domstolens dom 2016 bör innebära att licenserna är illegala.

Respektera EU-domen!

EU-parlamentariker får inte tillräckligt med information om de pågående förhandlingarna om ett nytt handelsavtal EU-Marocko och de får inte heller besöka Västsahara. EU-domen måste implementeras. Sverige måste agera, skriver EU-parlamentarikern Jytte Guteland (S).

Västsahara är inte en del av Marocko. Det bekräftade EU-domstolen för drygt ett halvår sedan, den 21 december 2016.

Domen fastslår också att EU och Marockos handelsavtal inte kan omfatta det separata området Västsahara, utan samtycke från det västsahariska folket. Nu frågar sig många hur domen egentligen genomförs.

I skrivande stund pågår förhandlingar mellan EU-kommissionen och Marocko, för att göra handelsavtalet förenligt med domen. Men redan från början fanns orostrukturen – många menar att dessa förhandlingar bara syftar till att ge Marocko fortsatta fördelar av handeln med produkter från det ockuperade Västsahara.

Oron är befogad. Det finns många aspekter att ifrågasätta. Inte ens vi EU-parlamentariker får tillräcklig information om förhandlingarna. Vi

får också höra att det inte finns någon statistik över hur många produkter från Västsahara som faktiskt når EU. Och vi avvisas regelbundet när vi själva försöker besöka området Västsahara.

Trots bristen på fakta, statistik och insyn vill EU alltså sluta ett avtal med Marocko om det separata området Västsahara och dess naturresurser. Det är inte så det ska gå till.

Nu är det upp till EU att agera. EU-domen måste implementeras. Detta är inte något som vi kan överlåta på FN.

Det är lätt att få intrycket att EU-kommissionen och flera EU-länder är beredda att kringgå EU-domstolens beslut och kravet på samtycke från Västsaharas folk. Med andra ord kringgå både europeisk och internationell rätt. Allt för att inte förgära den strategiskt viktiga parten Marocko, men också till följd av påtryckningar från inflytelserika EU-länder med starka ekonomiska och politiska intressen i frågan.

Även om dagens läge ger anledning till oro så kan kanske diskussionen leda till en ny debatt. EU-domens tydlighet och de konsekvenser den medför kan förhoppningsvis få fler att engagera sig.

Företag och investerare vill ha klarhet efter det rättsliga vakuüm som uppstod när domen kom. Personer med intresse för handelspolitik vill inte se ekonomiska relationer tillåtas gå före lag och mänskliga rättigheter.

Domen har trots allt kommit att röra om rejält i såväl EU-kvarteren i Bryssel som hemma i EU:s olika medlemsländer. Den har flyttat frågan om Västsahara högre upp på EU:s agenda.

Nu är det upp till EU att agera. EU-domen måste implementeras. Detta är inte något som vi kan överlåta på FN. Jag uppmanar därför Sverige och övriga medlemsländer att i förhandlingarna säkra att EU följer domen och därmed ge det västsahariska folket möjlighet till samtycke och kontroll över sina egna naturresurser.

JYTTE GUTELAND (S)

EU-PARLAMENTARIKER OCH ORDFÖRANDE I EUROPAPARLAMENTETS INTERGRUPP FÖR VÄSTSAHARA,

ÖSTGÖTA CORRESPONDENTEN 2 AUGUSTI.

Jublande västsaharier i flyktinglägren i Algeriet tackar i december 2016 EU-domstolen för domen: Västsahariska varor kan inte ingå i avtal mellan EU och Marocko. Bild: Western Sahara Resource Watch

Marocko-vänligt EU vill kringgå domstolens beslut

Marocko hotar med att avbryta samarbetet med EU kring migrationen – om handel med varor från Västsahara stoppas.

Hösten 2015 kom domen om EU:s handelsavtal mellan EU och Marocko: Den lägre instansen Tribunalen gick helt på Polisarios linje: Handelsavtalet gäller inte Västsahara.

På Luciadagen fick EU-nämnden 24 timmar på sig i ett mejl från UD att godkänna att Sverige i likhet med andra EU-länder skulle överklaga denna helt riktiga dom. Riksdagsledamöter protesterade och krävde ett möte, men så blev det inte. Vänsterpartiet, Liberalerna och Centerpartiet röstade nej men majoriteten segrade med Socialdemokrater och Moderater i spetsen.

Det tog ett år tills den högsta instansen i EU-domstolen den 21 december 2016 kom med sin slutliga dom, som var ännu starkare och tydligare än Tribunalens: Västsahara tillhör inte Marocko och därför gäller inte handels-

och associationsavtalen EU-Marocko Västsahara. Dessutom slogs det fast att Polisario är det västsahariska folkets legitima representant. Under våren 2017 kom inga besked om hur man skulle agera för att stoppa Marockos försäljning av västsahariska produkter, fisk, fosfat, sand och grönsaker.

I maj stoppades två transportfartyg med västsaharisk fosfatlast på väg till Nya Zeeland och Kanada. Läs mer på sidan 9.

Flera socialdemokrater på viktiga poster skriver om den oroväckande utvecklingen i ett EU som nonchalerar sin egen domstols dom och mörkar vad som händer.

I maj kom också beskedet från UD till EU-nämnden att förhandlingar skulle ske om ett nytt avtal EU-Marocko för att försöka lösa frågan om hur västsahariska produkter skulle kunna införlivas i ett avtal. Regeringen ville ha riksdagens godkännande att Sverige skulle ställa sig bakom detta krav. Det fick de inte av Liberalerna, Vänsterpartiet och Kristdemokraterna, som åter var i minoritet.

Nu pågår förhandlingarna mellan EU och Marocko.

Flera socialdemokrater på viktiga poster skriver om den oroväckande utvecklingen i ett EU som nonchalerar sin egen domstols dom och mörkar vad som händer. Läs deras debattartiklar här.

Western Sahara Resource Watch drog i juli igång en kampanj mot EU-kommissionens agerande och för en rättsstats principer.

LENATHUNBERG

Handel går inte före folkrätt!

Nätverket Western Sahara Resource Watch (www.wsrw.org) uppmanar till namninsamling mot förhandlingarna om västsahariska varor.

Till EU-parlamentet, EU-kommissionen och Rådet:

Vi uppmanar EU att följa domen från sin egen högsta domstol och upphöra med alla handelsförhandlingar om Västsahara som görs med ockupationsmakten Marocko. Som en förspråkare för rättsstatsprincipen och de mänskliga rättigheterna borde EU respektera det västsahariska folkets rättigheter och förhandla om handel med varor från Västsahara med deras representant, Polisario Front.

EU-kommissionen förhandlar om ett reviderat avtal mellan EU och Marocko som skulle göra det möjligt att fortsätta importera varor från Västsahara.

Västsahara, ett territorium lika stort som Storbritannien, behandlas av FN som en olöst kolonial konflikt, som härrör från tiden då Marocko illegalt annekterade delar av den före detta spanska kolonin för mer än 40 år sedan. Halva folket lever som flyktingar, medan marockanska bosättare nu är fler än västsaharierna som

bor i Västsahara. EU vill importera produkter från Västsahara (såsom fisk och jordbruksprodukter) genom sina handelsavtal med Marocko.

I december 2016 slog EU-domstolen fast att inget handelsavtal mellan EU och Marocko kan tillämpas på Västsahara, eftersom det är

EU måste respektera europeisk och internationell rätt och följa EU-domstolens dom. Marocko har ingen rätt att förhandla med EU å västsahariernas vägnar.

ett "distinkt och separat territorium" från Marocko, såvida inte Västsaharas folk uttryckligen har gett sitt samtycke.

Det verkar emellertid som om EU-kommissionen försöker kringgå EU-domstolens dom genom att:

1) uteslutande förhandla med Marocko och ignorera den enda legitima representanten för

Västsaharas folk, Polisario Front, som är erkänd av FN;

2) förväxla Västsaharas "folk" med "lokalbefolkningen" i Västsahara, d.v.s. en majoritet av marockanska bosättare och de få återstående västsaharierna som inte tvingats fly landet; **3)** söka någon marockansk institution eller organ för att ge samtycke från "lokalbefolkningen".

Om så är fallet skulle EU:s svar på EU-domstolens historiska domslut om Västsahara misslyckas med att upprätthålla de grundläggande rättigheterna för det västsahariska folket, undergräva EU:s trovärdighet som ett laglydigt regionalt block samt skapa rättsosäkerhet för europeiska företag.

Vi tror att Västsaharas folks rättigheter och framtid – och grundläggande principer för den europeiska rättsordningen, som berör alla européer – inte får avfärdas endast för geopolitiska och kommersiella intressen.

EU måste respektera europeisk och internationell rätt och följa EU-domstolens dom. Marocko har ingen rätt att förhandla med EU å västsahariernas vägnar.

Tillsammans kan vi skicka en stark signal till EU att vi inte accepterar att handel går före folkrätten.

Riksdagsdebatt om Sverige i FN

I en interpellationsdebatt i riksdagen 26 juni svarade utrikesminister Margot Wallström på Lotta Johnsson Fornarves (V) frågor från 11 maj:

– Har Sverige lagt ett tilläggsförslag i säkerhetsrådet för att inkludera de mänskliga rättigheterna i Minursos mandat?

– Kommer Sverige att agera i FN:s säkerhetsråd för att den folkomröstning som FN beslutade om redan 1991 snarast kommer till stånd?

Nej, blev i princip svaret på båda frågorna.

”Orealistiskt med MR-mandat”

– Sverige var mycket aktivt i rådet för att få in texter om humanitärt stöd till flyktingar, mänskliga rättigheter och att kvinnor ska inkluderas. Det gjorde vi därför att vi realistiskt insåg att det dessvärre inte går att argumentera för att få in ett MR-mandat i mandatet, sa utrikesministern.

– Det är orimligt att västsaharierna lämnas helt skyddslösa och viktigt att Sverige är tydligt med att Marocko inte har någon som helst rätt till det ockuperade Västsahara, sa Lotta Johnsson Fornarve (V).

Skyddslösa flyktingar

– I praktiken råder sedan länge undantagstillstånd i det ockuperade Västsahara. Marocko har den totala kontrollen, inte FN. I stort sett inga oberoende observatörer eller journalister släpps in i landet. Det är förbjudet att kritisera kungen, islam eller Marockos rätt till Västsahara, sa Lotta Johnsson Fornarve (V).

– Ett MR-mandat för Minurso skulle tydliggöra de brott som sker mot mänskliga rättigheter i det ockuperade Västsahara samt ge västsaharierna nytt hopp och möjlighet till upprättelse.

Inga skarpa krav från Sverige

– Det vi tänker göra från svensk sida är att genomföra västsahapolitiken med humanitärt bistånd, fokus på MR och folkrätt, högnivåkontakter med parterna och civilsamhället och att förstärka Minurso. Vårt humanitära stöd till flyktingarna fortsätter, och vi hoppas kunna se möjligheter till mer långsiktiga stödformer. Vi ställer också två militärobservatörer till förfogande, sa utrikesminister Margot Wallström under debatten.

Polisario har beslutanderätten! Inga investeringar i Västsahara!

Sverige måste rösta nej om inte Polisario tillfrågats om handelsavtalet, skriver fyra socialdemokrater.

Efter drygt 40 år av okkupation står fortfarande två tredjedelar av Västsahara under marockanskt styre. FN:s plan om en folkomröstning för Västsahara har inte kunnat realiserats. Marocko har inflytelserika vänner i såväl EU som FN som hindrar ansträngningarna att befria Afrikas sista koloni.

Idag lever över 160 000 västsaharier under svåra förhållanden i flyktingläger i grannlandet Algeriet. Flyktinglägren är beroende av hjälp utifrån och i takt med att biståndet under senare år har minskat har situationen försämrats. I spåren av den akuta svältkatastrofen på Afrikas horn har dessutom matransonerna till

de västsahariska flyktinglägren blivit än mindre. Samtidigt växer frustrationen bland människorna i lägren och allt fler unga västsaharier ser som enda utväg att ta till vapen. Det är oroväckande och försvårar vägen till fred.

Att säkerställa ett fortsatt omfattande svenskt humanitärt stöd är en viktig signal som visar att Sverige inte glömmer västsahariernas lidande. Regeringen måste också intensifiera arbetet för ett självständigt Västsahara under den period Sverige sitter i FN:s säkerhetsråd, 2017–2018.

De som bor kvar i Västsahara utsätts för systematiska kränkningar i sitt eget land. Ändå har MINURSO, som enda FN-ledda insats i världen, inte mandat att rapportera om brott mot de mänskliga rättigheterna. Det är glädjande att den svenska regeringen visat stöd för

MINURSO genom att bidra med två svenska observatörer.

Men att stödja den hittills fruktlösa FN-processen är inte tillräckligt. Den har hamnat i en sorts moment 22 som omöjliggör de framsteg som behövs för att det västsahariska folket ska få rätt till självbestämmande. Fler initiativ behövs för att den marockanska okkupationen av Västsahara ska upphöra.

EU-domstolen har i en dom förklarat att det handelsavtal som finns mellan Marocko och EU inte omfattar det ockuperade Västsahara.

Trots att inget land erkänner Marockos rätt till Västsahara har Marocko relativt fritt kunnat utnyttja Västsaharas naturresurser. Den svenska regeringen måste nu vara pådrivande för att EU ska ta fram ett tydligt regelverk som klargör hur domstolens beslut ska realiseras.

Enligt EU-domstolen måste Västsaharas befolkning samtycka till att Västsaharas territorium ska inkluderas i handelsavtalet.

Sverige måste försäkra sig om att det är befrielseörelsen Polisario, västsahariernas legitima representant enligt FN, som ska avgöra om de ger sitt samtycke till handelsavtalet.

En organisation som Marocko och EU i samråd väljer ut, högst sannolikt bestående av marockanska bosättare, ska inte kunna representera västsaharierna.

Regeringen måste informera svenska företag som investerar i Marocko att de riskerar att legitimera brott mot de mänskliga rättigheterna. I både Danmark och Norge avråder regeringen företag från att investera i så kallade omtvistade områden som till exempel Västsahara och Palestina. En liknande avrådan bör införas i Sverige.

Mänskliga rättigheter och folkrätten har alltid varit en gyllene väg för socialdemokratisk utrikespolitik. Nu måste Socialdemokraterna ta nya initiativ för att stötta det västsahariska folket. Att informera företag som investerar i Marocko om de människorättsbrott som sker och att vara pådrivande när det gäller hur EU-domstolens utslag ska bli verklighet bör stå högt upp på regeringens agenda.

När ministerrådet och EU-parlamentet senare i år ska rösta om handelsavtalet med Marocko måste Sverige rösta nej om Polisario inte tillfrågats och gett det västsahariska folkets samtycke. Det västsahariska folkets frihet kan inte vänta.

PHILIP BOTSTRÖM (S),
FÖRBUNDSORDFÖRANDE FÖR SSU,
ANNA SUNDSTRÖM (S),
GENERALSEKRETERARE VID OLOF PALMES
INTERNATIONELLA CENTER,
JYTTE GUTELAND (S),
ORDFÖRANDE I EUROPAPARLAMENTETS
INTERGRUPP FÖR VÄSTSAHARA,
JOHAN BÜSER (S),
RIKSDAGSLEDAMOT
ARTIKELN PUBLICERADES I
SYDSVENSKA DAGBLADET 9 JULI

Det blev inget svar från Ann Linde. I stället svarade utrikesminister Margot Wallström 7 juni på varför Sverige godkände förhandlingsmandatet, som syftar till att ett nytt avtal EU-Marocko också ska omfatta handel med Västsaharas territorium: ”Regeringen godkände den 29 maj det förhandlingsmandat som Europeiska utrikestjänsten EEAS och kommissionen presenterat i syfte att EU och Marocko ska ingå ett tilläggsavtal till associationsavtalet som omfattar handel med Västsaharas territorium. I samband med att regeringen sade ja till att rådet antog förhandlingsmandatet gjorde Sverige en nationell förklaring om att ett framtida avtal måste respektera folkrätten, inklusive EU-domstolens uttalanden i mål C-104/16 P rörande det västsahariska folkets samtycke.”

Svenskt ja till försök till fortsatt stöd

– Har Sverige begärt att EU-kommissionen söker Polisarios tillstånd om Västsahara ska ingå i avtalet i enlighet med EU-domstolens dom? Ska Sverige överhuvudtaget godta förhandlingar om ett avtal som inkluderar Västsaharas territorium? Dessa frågor ställde Lotta Johnsson Fornarve (v) till EU-minister Ann Linde 24 maj i riksdagen.

EU-domstolen har slagit fast att den legitima representanten för Västsaharas folk är Polisario och att Västsahara inte tillhör Marocko.

Det blev inget svar från Ann Linde. I stället svarade utrikesminister Margot Wallström 7 juni på varför Sverige godkände förhandlingsmandatet, som syftar till att ett nytt avtal EU-Marocko också ska omfatta handel med Västsaharas territorium:

”Regeringen godkände den 29 maj det förhandlingsmandat som Europeiska utrikestjänsten EEAS och kommissionen presenterat i syfte att EU och Marocko ska ingå ett tilläggsavtal till associationsavtalet som omfattar handel med Västsaharas territorium. I samband med att regeringen sade ja till att rådet antog förhandlingsmandatet gjorde Sverige en nationell förklaring om att ett framtida avtal måste respektera folkrätten, inklusive EU-domstolens uttalanden i mål C-104/16 P rörande det västsahariska folkets samtycke.”

Flera EU-parlamentariker varnar för att EU nu försöker hitta andra representanter för västsaharierna än Polisario. Dessutom har politikerna svårt att få ut dokument om förhandlingarna som pågår.

Senast 2 juni skulle Margot Wallström ha svarat på två andra frågor från Lotta Johnsson Fornarve (v) om FN-arbetet. Svaret kom i en interpellationsdebatt efter midsommar 26 juni.

Läs om debatten ovan.

VÄSTSAHARAS FOSFAT – orsak till ockupationen

1947, under den spanska kolonialtiden, upptäcktes fosfatfyndigheter cirka 11 mil från huvudstaden El Aaiún i området Bou Craa. Fosfatmalmen var av hög kvalitet och låg ytligt. Fosfat används främst till konstgödsel inom jordbruket.

1962 bildade Spanien det statligt ägda företaget Empresa Nacional Minera del Sahara för att kunna börja bryta malmen. Företaget kunde meddela att fyndigheten var en av de största i världen med en bevisad fyndighet på 1,7 miljarder ton fosfatmalm. Själva fosfaten var lättbruten. Den låg ytligt på bara 2,5 till 7 meters djup. Dessutom var fosfathalten ovanligt hög, cirka 75 procent, högre är både amerikansk och marockansk fosfatmalm.

En modern fabrik byggdes med ett cirka 13 mil långt transportband, som skulle forsla malmen till hamnen utanför El Aaiún. Där skulle

den bearbetas och sedan skeppas ut från en specialbyggd pir. Men själva förädlingen skulle ske utomlands. Spanjorerna byggde en sådan fabrik för fosforsyra i Huelva.

1972 startades själva produktionen av det spanska statliga företaget Fosbucraa. 3 miljoner ton exporterades de första åren men man räknade med en export på 10 miljoner ton 1980. Cirka 2 600 personer arbetade där. 65 procent av dem var spanjorer, resten väst-saharier.

De största fosfatproducenterna vid denna tidpunkt var USA, Sovjetunionen och Marocko, men Marocko var den största exportören. USA och Sovjet behövde sin fosfat själva till sitt eget inhemska jordbruk och stora befolkning.

FN-experter menade att efter en folkomröstning och avkolonisering från Spanien skulle ett självständigt Västsahara kunna bli nummer två som fosfatexportör efter Marocko.

Fosfatfabriken Bou Craa. Bild: Lotta Bolin

1975 ockuperar Marocko Västsahara, efter att Spanien skrivit ett hemligt avtal med Marocko om att dra sig ur sin koloni. Spanien ska få behålla 35 procent av äganderätten till fos-

fatfabriken. Dessutom ska spanjorer få fortsätta fiska i de enormt fiskrika väst-sahariska vatten. Driften och ägandet av fosfatfabriken tas över av det marockanska statliga bolaget OCP

(Office Chérifien de Phosphates).

Krig bryter ut mellan väst-sahariernas befrielsefront Polisario och Marockos armé.

Polisario Front, som bildats av militanta väst-

saharier 1973, inleder 1976 flera attacker mot fosfatfabriken och dess långa transportband. Produktionen avbröts flera gånger och 1980 stod fabriken helt stilla. Produktionen återupptogs senare.

Fosfatpriserna sjönk under slutet av 70-talet, troligen en stor besvikelse för den marockanske kungen som hoppats att Marocko med hjälp av Västsaharas och Marockos fosfat skulle få en världsledande roll som prissättare för fosfat, liknande den som OPEC-länderna haft för oljan.

1991 proklamerar eld-upphör mellan Polisario och Marocko. En FN-ledd folkomröstning om Västsaharas självständighet ska hållas ett halvår senare. Den har ännu inte skett. Under tiden kontrollerar Marocko de cirka 75 procent av Västsaharas yta där fosfatgruvan Bou Craa finns och den kust där fisket sker.

2002 Spanien säljer sitt 35 procents ägande i Fosbucraa, som fabriken nu heter.

2017 fortsätter Marocko att driva fabriken genom sitt statliga gruvbolag OCP. Exporten låg 2016 på 1,8 miljarder ton. Vinsten är cirka 200 miljoner dollar årligen, för en naturresurs som inte tillhör dem. De största köparna av väst-saharisk fosfat är Agrium Inc och Potash Corporation från Kanada, Balance Agri-Nutrients Ltd från Nya Zeeland och Lifosa i Litauen.

Källor: Tony Hodges: Western Sahara, the Roots of a Desert War och Historical Dictionary of Western Sahara. Western Sahara Resource Watch: Carriers of conflict.

Atlas Copco svarar inte på frågor om bormaskin

Som tidskriften Västsahara rapporterat om i artiklar i Västsahara nr 2 och 3 2013 har svenska Atlas Copco sålt två stora bormaskiner till Marocko för att användas i den väst-sahariska fosfatgruvan Bou Craa.

Efter uppmärksamheten skrev Atlas Copco på sin hemsida samma år att företaget ämnade "försäkra sig om att ingen framtida indirekt eller direkt försäljning i dessa områden skulle gå till projekt som skulle kunna kränka internationell lag." Atlas Copco skulle också bjuda in "stakeholders" till ett dialogmöte. Ett möte ägde rum - men med inbjudna representanter för svenskt näringsliv och några svenska frivilligorganisationer. Därefter har det varit tyst från Atlas Copco.

Borrutrustningen finns idag fyra år senare kvar i Bou Craa-gruvan. Nätverket Western Sahara Resource Watch skrev i mars 2017 ett brev till Atlas Copco med 15 frågor om bland

De svenska bormaskinerna 84 ton Pit Viper PV275 används för att göra spränghål, så att fosfatmalmen kan sprängas loss.

annat försäljning av reservdelar och service från nedskickad svensk personal till den väst-sahariska gruvan. Inget svar på frågorna har kommit. I ett svarsbrev skrev dock Atlas Copco i april att företaget "alltid följer handelslagar, regler och sanktioner. Det finns ingen ny information som vi kan dela med oss om den berörda affären eller kunden."

På hemsidan hade företaget i juni ändrat en text till "synpunkterna från investerare och fri-

villigorganisationer under stakeholdermötet har använts för att bestämma vägen framåt."

Vad den vägen är vill man alltså inte berätta. Till skillnad från regeringarna i Danmark och Norge har inte den svenska regeringen uttryckligen avrätt svenska företag från engagemang i ockuperade Västsahara.

För tidigare artiklar av Arto Waltonen om Atlas Copco-affären sök på tidskriftens hemsida www.vastsahara.net

Marocko släppte anspråk på fosfatlast

Det marockanska statliga fosfatbolaget OCP avsåg sig plötsligt i mitten av juli anspråken på fraktfartyget Cherry Blossoms fosfatlast, värd 5 miljoner dollar. Det skedde några dagar innan rättegång om äganderätten till lasten skulle starta i Sydafrika.

Det är i skrivande stund oklart vad som nu kommer att hända med fosfatlasten. Fraktfartyget, som var på väg till Nya Zeeland, har hållits kvar i Port Elisabeths hamn i Sydafrika sedan 1 maj.

Den 15 juni hade en sydafrikansk domstol beslutat att fartyget skulle fortsätta kvarhållas i hamnen i väntan på en rättegång. Rättegången skulle fastställa vem som äger lasten; marockanska gruvbolaget OCP, det nyzeeländska konstgödningsföretaget Ballance Agri-Nutrients Ltd som beställt fosfaten eller det väst-sahariska folket.

Fraktfartyget Cherry Blossom stoppades i Sydafrika på grund av sin last av väst-saharisk fosfat. Bild: Western Sahara Resource Watch

Marockanska myndigheter rasade över domstolsbeslutet medan det var en stor seger för Västsahara och Polisario.

I december 2016 fastslog EU-domstolen att avtal mellan EU och Marocko inte är giltiga när det gäller väst-sahariska varor eller överhuvudtaget Västsahara, eftersom Västsahara inte tillhör Marocko.

En av anledningarna till att Marocko ocku-

perar stora delar av Västsahara sedan 1975 är möjligheten att kontrollera de väst-sahariska naturtillgångarna, främst fosfat, den enda hittills kända råvaran för framställning av konstgödsel.

I en utförlig rapport, Carriers of Conflict, 16 juni 2017 presenterar Western Sahara Resource Watch (www.wsrw.org) de rederier som det senaste året transporterat den stulna fosfaten samt historien bakom den väst-sahariska fosfaten.

En flykting mot stöld

Jalihena Mohamed var på föreläsningsturné i Sverige i våras med anledning av klimatkonferensen COP22 som 2016 ägde rum i Marrakech i Marocko.

Jalihena Mohamed är 28 år och koordinatör för kampanjen Saharawi Campaign Against the Plunder (Västsahariernas kampanj mot plundring). Han arbetar mot utländska företags inblandning i utvinningen av naturresurser i Västsahara och har bland annat samordnat västsahariska protester mot Siemens.

Tyska bolaget Siemens och italienska Enel har inlett vindkraftsbyggen, vars energi används till att driva exploateringen av icke-förnybar fosfat, i ockuperade Västsahara. Två av fem vindkraftsparker som Marocko planerar ligger i Västsahara.

– Naturresurserna är nyckeln till ockupationen av Västsahara. Utan dem skulle Marocko inte ha samma intresse av att fortsätta ockupationen, säger han.

I ”arbetet” som koordinatör ingår att öka medvetenheten om naturresurser och kopplingen till ockupationen, såväl hos västsaharier som internationellt. En svårighet är att få genomslag i media, eftersom västsaharierna för en fredlig kamp.

– Media är ju mer intresserade av en blodig konflikt.

Rapporten Energi till exploatering (november 2016) från Western Sahara Resource Watch visar att 22 vindkraftverk, som tidigare byggts av Siemens, har genererat 95 procent av den energi som behövs för utvinningen av fosfat.

Världens största fosfatfyndigheter, Bou Craa, ligger i Västsahara. Fosfaten exploateras illegalt av Marocko.

Jalihena Mohamed är kritisk till att Marocko fick arrangera FN:s klimatkonferens COP22. I Marocko uppfattas det som ett stöd för landet, där ockupationen av Västsahara ingår, och under mötet så tilläts Marocko att marknadsföra sig som ett land som satsar på förnybar energi.

– Marocko vill förmedla bilden av att de satsar på grön energi. Men vad många inte känner till är att sol- och vindkraftsverken planeras på ockuperad mark.

Genom att Marocko bygger ut vindkraftsparker i Västsahara kompliceras situationen mellan länderna, menar han. Sedan tidigare odlas till exempel meloner och tomater på områden som tillhör Västsahara. Men plantagen ägs av den marockanska kungen.

Han hänvisar till Hans Corells uttalande (2002) att handel med västsahariska naturtillgångar står i direkt strid med folkrättens krav, om den inte utförs i enlighet med det västsahariska folkets godkännande och vinning.

– Politikerna jag mött i Sverige förstår vårt bekymmer. De är medvetna om generaladvokatens utlåtande att Västsahara inte ingår i EU:s handelsavtal med Marocko.

Den 21 december kom domen som fastställde att Västsahara inte innefattas i handelsavtal mellan EU och Marocko. Domen går i linje med generaladvokatens utlåtande i september och berör både frihandelsavtalet och associeringsavtalet mellan EU och Marocko.

– Även ungdomsorganisationer ger stöd och vill vidta nödvändiga åtgärder för att lösa konflikten.

1992 skulle det skett en FN-ledd folkomröstning om Västsaharas självständighet, som ett led i avkoloniseringen. Men folkomröstningen har förhindrats av Marocko och aldrig ägt rum.

Den 1 januari 2017 inleddes Sveriges medlemskap i FN:s säkerhetsråd. Rådet har stor makt men de fem permanenta medlemmarna, däribland Frankrike, har vetorätt i alla beslut.

– Sverige är känt för respekt för demokrati och mänskliga rättigheter. Och vi hoppas att Sverige kommer att lyfta västsahariernas rätt till självbestämmande i säkerhetsrådet.

Jalihena Mohamed växte upp med föräldrar och fyra syskon i de västsahariska flyk-

tinglägren i södra Algeriet.

– När jag var liten kände jag mig inte som en flykting, för vi pratar inte om det så. Jag trodde det var som att bo på andra ställen.

Ögonöppnaren fick han när han skulle börja på universitetet. Då flyktinglägren saknar universitet fick han åka till Algeriet för att studera vidare. Där hörde han människor från andra länder tala om Västsahara och förstod mer än tidigare att det är en unik situation som Västsaharas befolkning lever i.

Han ägnar mycket tid åt att föreläsa om Västsahara. Han kom nyss från Danmark, där han också mötte politiker, ungdomsförbund och elever och besökte organisationer och företag.

– Det som ger oss hopp är att vi vet att vi har rätten på vår sida.

Han berättar att det gör honom, och unga som han arbetar tillsammans med, hoppfulla. Medan en del unga i flyktinglägren ser en väpnad konflikt som en lösning är hans väg framåt att sprida kunskap om Västsahara.

Frustrationen över att omvärlden låter konflikten fortgå efter över 40 år är djup bland västsaharierna. I stället för att tänka på lidandet som folket utsatts för är hans fokus att agera.

– Kolonialismen i Afrikas andra länder har upphört. Jag tror inte att Västsahara kan vara undantaget.

Han berättar att Mustafa Sayyed el-Wali, Polisarios första ledare, var 24 år när han var med och grundade rörelsen. Han dog i kriget 27 år gammal.

– Han stod för sitt ord och offrade sitt liv för Västsaharas frihet.

CHARLOTTE WESTER
BILD: KATINKA ALBRECHTSEN

Västsaharier i flyktinglägren protesterar mot tyska Siemens vindkraftsbyggen för Marocko i ockuperade Västsahara. Bild: Western Sahara Resource Watch

Tyska jätten Siemens göder Marockos stöld

Tyska Siemens stöder inte Rysslands ockupation av Krim men har inga problem med att stödja Marockos ockupation av Västsahara.

22 vindsnurror har tyska Siemens byggt de senaste åren i den ockuperade delen av Västsahara genom kontrakt med den marockanska ockupationsmakten. Vindparken Foum el Oued ligger vid havet utanför den västsahariska huvudstaden El Aaiún.

Denna vindpark förser Marocko med 95 procent av den energi som behövs för plundringen av Västsaharas värdefulla naturtillgång - fosfaten. Vindparken i denna blåsig del av Västsahara ska förse tre olika områden med elektricitet; brytningen av fosfaten i gruvan Bou Craa, det 100 km långa transportbandet från gruvan till hamnen i El Aaiún och avsaltning av havsvatten.

Siemens har också vunnit ett kontrakt för ytterligare två vindparker i Västsahara i samarbete med det italienska energiföretaget Enel Green Energy och marockanska Nareva, som ägs av den marockanska kungafamiljen.

Idag utgör den vindkraft som företagen pro-

ducerar i ockuperade Västsahara sju procent av Marockos totala energiproduktion, men 2020 ska produktionen ha ökat till hela 26 procent. Stora solenergianläggningar planeras i Västsahara.

Men Siemens tysta stöd till Marockos ockupation av Västsahara är inte en princip som gäller alla ockupationer.

I juli meddelade Siemens att man kommer att inleda en brottsprocess mot det ryska statliga energibolaget Technopromexport, eftersom företaget har brutit ett avtal. Det gäller ett antal gasturbiner till södra Ryssland som senare transporterats till Krim, något som inte var tillåtet enligt kontraktet.

Nätverket Western Sahara Resource Watch har i flera år försökt få svar från Siemens angående de lagliga aspekterna och mänskliga rättighetsprinciper i Västsahara, men i oktober 2016 kom till sist ett svar. Siemens menar att det är internationella organ och stater som ska engagera sig i dessa principer.

Det marockanska bolaget Nareva har ingen hemsida och de mail som har skickats till de adresser som hittats har bara studsats tillbaka, skriver Western Sahara Resource Watch i sin

rapport Powering the Plunder som publicerades hösten 2016.

Efter Rysslands annektering av Krim 2014 införde EU sanktioner som förhindrar företag i EU-länderna att förse Krim med energi.

EU-parlamentets policyavdelning har publicerat en rapport om och genomgång av ockupationerna av Västsahara, Palestina och Krim och EU:s olika hållning när det gäller dessa annekteringar. En generell och likadan hållning från EU:s sida till dessa olagliga ockupationer är nödvändig enligt rapporten.

Vid FN:s stora klimatkonferens COP22 hösten 2016 i Marrakech gjorde världsländet Marocko stort nummer av sin satsning på förnybar vind- och solenergi. Att stora delar av den finns i eller planeras till ockuperade Västsahara uppmärksammades av få besökare och deltagare på konferensen.

På Western Sahara Resource Watchs hemsida www.wsrw.org kan man ladda ner rapporten Powering the Plunder samt följa händelseutvecklingen när det gäller Västsaharas naturresurser.

LENATHUNBERG

Olle Svalander, som springer 760 mil genom Sverige för västaharierna, tog denna selfie på sig själv norr om Gävle i augusti.

Olle springer eget svenskt SAHARA MARATHON

– Idag har jag bara mött en död snok, berättar Olle Svalander. Han är på vandring på en grusväg någonstans mellan Söderhamn och Gävle. Egentligen skulle han ha sprungit, men ena hälsenan har gett sig till känna så det blir vandring i stället idag. Han har sprungit 42 km flera dagar i rad. Idag är målet vandring 35 kilometer till Norrsundet.

Olle Svalander, 48 år, ska springa från Timrå i Medelpad till Trelleborg i Skåne, i princip halva Sverige. Planen är 42 stycken 42-kilometerslopp på cirka sju veckor. 42 är lika många år som västaharierna bott i flyktinglägren i Algeriet, ett lopp för varje år. Dessa maratonlopp ska sedan följas upp med det årliga Saha-

ra Marathon i de västahariska flyktinglägren i februari nästa år.

Den första augusti började han springa den långa vägen och nu har det gått tio dagar. Han räknar med att vara hemma i Skåne 20 september.

– Jag har drömt om en verkligt lång vand-

ring ända sedan jag gick på gymnasiet, berättar Olle, som är journalist, författare och lärare på Fridhems folkhögskola.

Vid 35 års ålder började han löpträna och kände sig piggare och piggare. Det blev halvmaror och maror utan att själv tävlandet var sporren.

– Jag är uthållig och tycker om motion, men snabb är jag inte.

2015 tog han sig fram på den 40 mil långa pilgrimsleden mellan Florens och Rom – springandes.

– Jag träffade så många vänliga människor. Kyrkor och kloster tog emot oss.

– Samtidigt som jag sprang där i Italien kom de stora flyktingströmmarna över Medelhavet in i Italien och Europa. Det kändes som en riktig ego-tripp att vara i Italien och bara springa. Jag började fundera på vad jag skulle kunna göra för flyktingarna.

Hemma i Sverige träffade han Julia Finér från Emmaus Stockholm, som berättade om livet i de västahariska flyktinglägren och idén om 42-kilometersloppen genom Sverige och pengar till en skola i lägren föddes.

Själv visste Olle ganska lite om Västsahara från början.

– Jag bestämde mig att skänka 100 kr till skolan för varje övernattningsnatt som någon erbjöd mig längs resan. Fler människor hörde av sig och ville också skänka pengar. Det blev en allmän insamling till slut, trots att jag från början tyckte att "Ska människor skänka pengar bara för att jag har kul?"

Via Olles blogg "Hitta hem" och facebook-

"Jag tar en dag i taget. Allt kan naturligtvis hända. Jag lyssnar på kroppen och vilar. Kanske får jag stanna eller ge upp. Måste jag ge upp så ger jag upp. Men inte nu!"

sidan Lonesome runners har många människor kontaktat Olle och erbjudit övernattningsnatt och middag. En del springer med en sträcka, hejar eller möter upp.

– Det som från början var en egengrej har nu blivit något helt annat. Nu har jag ju ögonen på mig! Helt okända människor hör av sig. En bäddad säng och middag väntar, när jag blir erbjuden övernattningsnatt.

Olle Svalanders unika löparplan har uppmärksammats av både radio och tidningar. Efter bara en vecka hade tre radioinslag och fem tidningsartiklar publicerats.

Insamlingen till skolan tickar också på. Efter en vecka hade cirka 20 000 kr flutit in på Emmaus Stockholms konto, pg 90 03 97-1 "Hitta hem".

– Jag har aldrig gjort en insamling men det här är ju ett gott syfte. Vad jag vill är också att skapa ett engagemang, att folk ska bli intresserade av Västsahara. Önskedrömmen är 42 000 till insamlingen och 1000 intresserade människor.

– De människor som jag möter är av tre kategorier. De flesta tycker att det är en kul idé och blir inspirerade. Så finns det de som tycker att det är helt galet och så de som säger "Det kommer aldrig att gå."

Vad händer om det verkligen inte går? Hälsenan kanske inte håller...?

– Jag tänker inte så. Jag tar en dag i taget. Allt kan naturligtvis hända. Jag lyssnar på kroppen och vilar. Kanske får jag stanna eller ge upp. Måste jag ge upp så ger jag upp. Men inte nu!

LENATHUNBERG

"Ett tyst Europa är mycket farligt"

– Från början var det sagt att jag bara skulle vara här i ett och ett halvt år men det blev fem år, säger Aliyen Kentawi och skrattar.

Polisarios representant i Sverige slutade i juli sitt uppdrag här. Hans nya post blir Berlin, där han kommer att vara representant i Tyskland i stället. Tidigare har han varit Västsaharas ambassadör i Indien, Nigeria, Etiopien och permanent representant i OAU i Addis Abbeba.

– Det har varit en bra tid i Sverige med många vänner som har hjälpt mig, säger han.

Aliyen menar att Västsaharafrågan är känd sedan länge i Sverige och att nivån på kunskap är hög.

– Tyvärr har ju inte riksdagsbeslutet om ett svenskt erkännande av Västsahara verkställts men vi hoppas fortfarande att det ska ske, säger Aliyen.

Han menar att det är oerhört viktigt att ett europeiskt land tar på sig ledartröjan i denna fråga. Det landet skulle absolut kunna vara Sverige, som har stolta traditioner av solidaritet. Sverige skulle kunna bli en vändpunkt.

– Ett erkännande av den västahariska staten skulle vara ett klart tecken från Europa och det är precis vad Marocko behöver. Nu sitter de nöjda med ett tyst Europa, säger Aliyen Kentawi.

– Vi har slutat kriga och vi använder inte våld. Marocko tar våra naturresurser och plågar vårt folk. Ändå tiger Europa. Det är inte ett tigande Europa som Marocko behöver utan en tydlig signal. Europa måste pressa på Marocko. Sverige har ju varit ledande i solidari-

tetsarbete tidigare.

– Om inte mänskliga rättigheter och lagar respekteras, kan situationen lätt försämrans. Nu är det enda tecknet från EU: Tystnad. Det är mycket farligt. Det ger Marocko känslan av att det de gör är rätt.

– Vår fosfat är ett av Marockos mål. Egentligen borde alla fartyg och transporter med västaharisk fosfat, som Marocko säljer, stoppas. Nu ska det ju avgöras i en rättegång i Sydafrika vem som äger fosfatlasten på Cherry Blossom i Port Elisabeths hamn.

Aliyen Kentawi väntar sig att det svenska civilsambandet ska fortsätta sitt humanitära och politiska stöd för Västsahara.

Polisarios nye representant i Sverige heter Limam El Jalil och har varit representant i Norge i fyra år. Dessförinnan var han Polisarios representant i Schweiz och vid FN-kontoret i Genève.

– Målet med mitt arbete i Sverige är att sprida kunskap om Västsaharafrågan och att be om politiskt och humanitärt stöd, det vill säga att fortsätta med Aliyens arbete.

Limam El Jalil berättar att Västsaharafrågan är känd i Norge både bland politiska partier, ungdomsförbund och bland frivilligorganisationer. Stödgrupperna är aktiva sedan länge.

LENATHUNBERG

Intervjun gjordes innan de hårda domarna mot Gdeim Izikfångarna föll 18 juli och innan marockanska gruvblaget OCP drog tillbaka sitt krav på fosfatlasten i Port Elisabeths hamn 13 juli.

Västaharakultur på Urkultfestivalen

Under den årliga Urkultfestivalen i Näsåker i Ångermanland från 3 till 5 augusti lyfte Afrikagrupperna och Emmaus Stockholm för fjärde året i rad fram Västsahara med ett informationsbord och teservering varje dag, en föreläsning av Julia Finér och Salamo Hamad med 40 intresserade åhörare och ett 4 km långt solidaritetslopp.

Salamo från ickevåldsgruppen Nova Western Sahara gjorde te på västahariskt vis och pratade om Västsahara med nyfikna förbipasserande. Teet hälls från glas till glas för att bilda skum. Sand och damm fastnar i skummet och skyddar själva teet.

De åtalade västahariska aktivisterna i rättsalen i Salé i våras efter 7 år av misshandel och tortyr i marockanskt fängelse.

2010 byggde 20 000 västaharier upp ett fredligt protestläger i ockuperade Västsahara.

Marockansk polis raserade lägret med tårgas och eld efter en månad och grep ledande västaharier

Nya hårda domar mot Gdeim Izik-fångarna

25 västaharier dömdes till långa fängelsestraff av en civil domstol i Salé nära Rabat 19 juli. 9 personer dömdes till livstids fängelse, 3 till 30 år, 5 till 25 år och 3 till 20 års fängelse. De resterande dömdes till kortare straff. Straffen är i princip en kopia på de domar som fälldes 2013 av en militärdomstol.

De västahariska aktivisterna var åtalade för mord på 11 marockanska poliser och våld mot myndigheter i samband med att marockanska säkerhetsstyrkor rev det en månad långa protestlägret Gdeim Izik 18 km från den västahariska huvudstaden El Aaiún 8 november 2010. De cirka 20 000 västaharierna där krävde arbete och bostäder.

Vid rättegången i Salé, som beskrivs som farsartad av flera observatörer, användes som vid förra rättegången uttalanden under tortyr som bevismaterial.

Amnesty International och Human Rights Watch krävde redan efter domarna 2013 att rättegången skulle tas om av en civil domstol eller att de dömda skulle släppas fria.

”Det är dags för det internationella samfundet att ta sitt ansvar och stoppa Marockos aggressiva hållning, stoppa plundringen av våra naturresurser och verka för att de västahariska politiska fångarna omedelbart släpps, skrev Västsaharas informationsministerium efter domen i juli.

Den civila rättegången inleddes 28 december 2016 men sköts upp flera gånger. De åtalade fick lämna vittnesmål, men deras uppgifter om att de tvingats skriva under uttalanden under tortyr behandlades aldrig.

Tone Sørfonn Moe och Isabel Lourenco var rättegångsobservatörer och skrev en rapport: Trial Observation Report - The Group of Gdeim Izik.

Här är sammandrag av två av de åtalades, Sidahmed Lemjayeds och Ahmed Sbaais, vittnesmål. Båda dömdes till livstids fängelse av en militärdomstol 2013 och av en civil domstol 2017.

AHMED SBAAI

Ahmed Sbaai förnekade alla anklagelser och förklarade att han gripits på grund av sina politiska åsikter och att han informerat om den marockanska statens övergrepp i Västsahara.

Han sa, att han är en före detta politisk fånge som suttit i fängelse 2002 och 2006 på grund av sina politiska åsikter.

”De marockanska fängelserna är en kyrkogård för de levande”, sa han bland annat.

Han är en av grundarna till en människorättsorganisation, har varit observatör vid olika rättegångar, är volontär som kräver självbestämmande för Västsahara.

Inget fängelse, tortyr eller misshandel kommer att ändra hans uppfattning, menade han.

Inför domstolen berättade Ahmed Sbaai också att han utsatts för både fysisk och psykologisk tortyr. Med bindel för ögonen blev han utfrågad om sina kontakter med Amnesty International. Under fem dygn hindrades han från att sova och utsattes för ständiga förolämpningar. Han har hjärtfel, så den fysiska tortyren upphörde först när hans liv var i fara.

Han fick aldrig några frågor om Gdeim Izik. Alla frågor handlade om hans politiska åsikter, hans kontakter och resor utomlands. Han

tvingades sätta sitt finger under utskrifter medan han hade ögonbindel och handfängsel.

Under rättegången 2013 i militärdomstolen nekade han till alla anklagelser. I Rabat torturerades han igen av fängelsechefen och tre medarbetare, spolades med iskallt vatten och placerades i isoleringscell.

SIDAHMED LEMJAYED

”Jag är född i Västsahara, som är ockuperat av Marocko. Jag är ordförande i en organisation som arbetar med att avslöja kränkningarna av de mänskliga rättigheterna i de ockuperade områdena. Jag är här på grund av min politiska bakgrund,” sa Sidahmed Lemjayed i sitt vittnesmål.

Han förnekade alla anklagelser och berättade vad som hänt vid bortförandet och tortyren. Han fördes till gendarmeriet i Västsahara, där han torterades psykologiskt och fysiskt: ”Jag utsattes för alla typer av tortyr. Det går inte att förklara vad jag gick igenom. Tortyren är metodisk för att bryta ner oss. De är rasister.” Han fick varken sömn eller vatten.

Tortyren var så brutal att ett ben i ryggen bröts. När han bad att få träffa en läkare blev torterarens svar: ”Du förtjänar att dö för dina rapporter, som är en förolämpning mot det stora marockanska kungadömet.”

Han förhördes om sina politiska och mänskliga rättighetsaktiviteter. Själv berättades han om alla rättigheter. Inför undersökningsdomaren visade han märken efter tortyren men denne viftade bort honom och skickade tillbaka honom till fängelset för mer tortyr.

”Domaren såg att jag hade torterats. Tortyr måste rapporteras. Jag bad om en medicinsk

undersökning men domaren gjorde ingenting.”

Lemjayed berättade att han lämnade in klagomål till undersökningsdomaren, samma person som han klagade på. Han lämnade också klagomål till åtalsavdelningen och till det Nationella rådet för mänskliga rättigheter. ”Jag fick aldrig något svar. Ingen hjälpte mig. Läkaren sa att han inte kunde hjälpa mig, eftersom han var ”under press”. Det här är oacceptabelt.”

Han berättade också varför han vägrat gå med på en läkarundersökning som beordrats av den civila domstolen. Han hade begärt en opartisk och oberoende undersökning, men den läkare som skulle göra undersökningen ”är anställd av det marockanska kungadömet och kan aldrig vara opartisk”.

Han tackade domaren för hans tålamod och sa slutligen ”Jag har nu berättat om mitt lidande, men det är inte bara mitt, det är också alla västahariers lidande som har levt under förtryck sedan 1975.”

Han förklarade också att alla hans utsagor var förfälskade, att han inte hade något att göra med dem och att han åtalats enbart på grund av sin aktivism för mänskliga rättigheter.

Ahmed Sbaai är 46 år och född i Västsaharas huvudstad El Aaiún. Redan som barn upplevde han diskriminering från de marockanska lärarna i skolan. 1999 deltog han i fredliga protester: Västaharier hängde flaggor på marockanska byggnader, gjorde tvåminutersdemonstrationer med flaggor, skrek slogans och sprang undan från polisen.

2002 deltog han i demonstrationer i samband

med ett marockanskt val och arresterades. Han dömdes till tio års fängelse men släpptes efter ett år och tre månader från det ökända Svarta fängelset i El Aaiún.

När han släpptes, bildade han organisationen Västsahariska förbundet för skydd för politiska fångar i marockanska fängelser. Han greps igen 2006 och dömdes till ett och ett halvt års fängelse för att vara medlem i en olaglig organisation. Sedan dess har han inte haft en lugn stund.

”Jag trakasseras dagligen, mitt pass har dragits in. Ibland känns det som att jag var mer säker i fängelset än utanför, där lejda personer skulle kunna döda mig.

8 november 2010 greps han i El Aaiún.

Sidahmed Lemjayed är 60 år och född i Smara. Han var 16 år när Marocko invaderade hans hemland.

Sidahmed ägnar all sin tid åt Västsaharafrågan. Han är ordförande i Kommittén för bevarandet av Västsaharas naturresurser, som rapporterar om Marockos plundring av dessa råvaror. Som så många andra västaharier har han fått betala ett högt pris för sin kritik mot den marockanska kolonialmakten.

Han greps 1999 i samband med demonstrationer och satt i fängelse. 2005 greps han igen och satt i fängelse i ett par månader efter att han deltagit i protester för självständighet.

Han greps av civilklädda poliser 25 december 2010 i El Aaiún och fördes till en okänd plats där han förhördes under tortyr.

Källa: Western Sahara Resource Watch 2014, www.wsrw.org

Möte med västahariska aktivister 2008

Våren 2008 besökte jag för första och enda gången den ockuperade delen av Västsahara. Det var ett kort besök på tre dagar men vi (två personer) lyckades träffa en lång rad västaharier, som berättade sina historier. Det var på många sätt ett omskakande besök. Historierna var fruktansvärda; fängelsehållorna i Atlasbergen, där många dött, tortyrinrättningar i Västsahara men framför allt de ständiga kränkningarna och fängslanden i nutid.

Människorna vi mötte var verkligen modiga. De visste att de kunde straffas för att de träffade oss utlänningar, men ändå utsatte de sig för risken. Vi var naturligtvis övervakade. Det var svårt att dölja sig, men vi fick med oss våra bilder och anteckningar ut.

Två av dem som jag träffade var Ahmed Sbaai och Sidahmed Lemjayed.

Sidahmed berättade att han engagerade sig i den illegala exploateringen av Västsaharas naturtillgångar.

– Först tog men fosfaten och sedan fisken och nu står oljan på tur.

Han berättade att hamnstaden Dakhla har cirka 100 000 invånare, att hamnen är förbjudet område, att få västaharier jobbar med fisk men att man i fiskefabrikerna sätter på marockanska kvinnor västahariska kläder.

– Marocko ljuger för företagen och säger att området är marockanskt eller att västaharierna accepterar det.

Tyvärr hann jag inte prata direkt med Ahmed Sbaai. Det var så många personer att tala med.

Men Ahmed Sbaai var en mager man, som såg plågad ut. Jag fick veta att han suttit fängslad flera gånger på grund av sina uttalande åsikter att Västsahara har rätt till självbestämmande och självständighet.

TEXT: LENATHUNBERG

Ett unikt nationsbygge

Stiftelsen Global Kunskap gav 2017 ut boken Västsahara – Nationsbygge i exil. Boken består av översättningar av två kapitel ur författaren Pablo San Martins bok Western Sahara – The Refugee Nation, som kom ut 2010 samt ett avsnitt ur socialantropologen Alice Wilsons rapport från studier 2011- 2014 av bland annat valsystemen i flyktinglägren.

Stiftelsens Claes Olsson och Helena Olsson bidrar med sammanfattande kapitel, kronologi om händelseutvecklingen i Västsahara, förklaringar av befrielseörelsen Polisarios struktur och staten Sahariska Arabiska Demokratiska Republikens (SADR:s) organisation och konstitution.

I exil har västsaharierna byggt upp ett samhälle och en statsapparat med ett parlament, regering, ministrar och både en central och en lokal förvaltning. Dessutom finns en väljarkår över gränserna. Det är det här nationsbygget i exil som redaktörerna vill belysa; hur det har vuxit fram, hur det är organiserat, hur det folkliga deltagandet fungerar men också svårigheterna och möjligheterna som möter en exilstat där en stor del av invånarna är flyktingar.

Västsaharafrågan är unik på många sätt. De flesta befrielseörelser har ägnat sin tid åt befrielse först och nationsbygge därefter. I Västsaharas fall pågår dessa stadier samtidigt. Hur detta har varit möjligt och nödvändigt redogör Pablo San Martin för utförligt.

Själva fundamentet är att befolkningen, senare och främst flyktingarna, ger legitimitet till staten SADR. Hur Polisarios vänsterinfluerade unga ledning 1973-1975 under den spanska kolonialtiden och på mycket kort tid fick massivt stöd för ett självständigt Västsahara av ett ganska traditionellt folk med rötter i ett nomadsamhälle är intressant läsning.

Hur människorna klarade flykten undan den marockanska invasionen och den extremt svåra tillvaron i början har skildrats av bland andra svensken Sven Lampell. Han ledde Internationella Röda korsets katastrofinföretag 1976. "De mest ovanliga flyktingar" har han beskrivit dem som; ingen stöld, ingen korruption, inga slagsmål. I stället fanns en hög nivå av social organisation, samordning och solidaritet.

Västsaharierna betraktade sig inte enbart som flyktingar utan som ett enigt folk på väg mot en framtid där västsaharierna är medborgare i sitt eget land. Denna politiska inriktning

har genomsyrat flyktingtillvaron, skriver Pablo San Martin.

Situationen i flyktinglägren förändrades märkbart 1991. Eldupphör proklamerades och en FN-ledd folkomröstning om självständighet skulle ske i början av 1992. Polisario-soldater började återvända från fronten till flyktinglägren – under längre permissioner.

1991 började också den spanska regeringen att bevilja pensioner för de västsaharier som hade tjänstgjort i Policía Territorial och Tropas Nómadas i Spanska Sahara. Ett litet men betydelsefullt penninginflöde skedde till lägren, skriver Pablo San Martin.

I mitten av 90-talet startade samarbetsprojektet *Vacaciones en Paz*, där tusentals västsahariska barn reste till familjer i Spanien under två månader. Barnen återvänder till flyktinglägren med nya erfarenheter och med väskor fulla av presenter och pengar. Många spanska familjer besöker därefter regelbundet flyktinglägren.

Ytterligare en faktor som ökat penninginflödet är den tillfälliga migrationen mellan lägren och Spanien. Sedan 1999 har alla västsaharier som registrerades i den spanska folkräkningen 1974 och som har gamla spanska dokument, möjlighet att ansöka om spansk medborgarskap. Med sina spanska dokument eller spansk nationalitet kan de sedan arbeta lagligt, skicka pengar till sina släktingar och resa mellan flyktinglägren och Spanien. En del har sedan öppnat små företag i flyktinglägren.

Parallellt med den västsahariska statens organisation med skolor, sjukvård, fördelning av det internationella biståndet växte det upp en penningekonomi och privata marknader. De blygsamma "löner" som staten betalar till lärare och sjukhuspersonal på cirka 20 euro i månaden ska nu konkurrera med de vinster som små eller stora företag kan göra.

Detta har lett till en ojämlikhet i flyktinglägren som inte fanns tidigare, skriver Pablo San Martin.

Utmaningen för den unga västsahariska exilstaten är att presentera en lösning till den alltmer frustrerade och välutbildade yngre generationen och att hantera en situation med både en offentlig och en privat sfär som kan skapa sociala klyftor och hota den sociala sammanhållningen, skriver Pablo San Martin.

Boken *Nationsbygge i exil* (102 sidor) finns inte att köpa men kan laddas ned från Stiftelsen Global Kunskaps hemsida www.globalpublications.org

LENATHUNBERG

Riksdagsledamöterna Lotta Johnsson Fornarve (V) och Johan Büser (S) skrev protestbrev till marockanska regeringen. Riksdagshuset i Stockholm. Bild: Melker Dahlstrand

Protesterar mot orättvisa domar

I ett skarpt brev till Marockos regering protesterar riksdagsledamöterna och medlemmarna i riksdagens Nätverk för Västsahara Lotta Johnsson Fornarve (V) och Johan Büser (S) i juli mot de hårda domarna 19 juli mot de västsahariska Gdeim Izik-fångarna.

Rättegången har varit grovt orättvis. De enda bevis som finns är uttalanden under tortyr.

Riksdagsledamöterna kräver att den västsahariska befolkningens mänskliga rättigheter ska respekteras, att stölden av västsahariska naturtillgångar ska stoppas, att uppgifterna om tortyr ska utredas av en oberoende internationell organisation, att västsahariska politiska fångar ska erkännas som just politiska fångar och släppas fria.

Den 8 november, valde myndigheterna att demontera lägret med våld, genom att använda skarpa skott, gummikulor, vattenkanoner, tårgas och eld. Detta ledde till sammandrabbningar som slutade i skador och död på båda sidor. Hundratals västsaharier arresterades under och efter den våldsamma attacken på protestlägret. 25 personer dömdes till långa eller livstids fängelsestraff i en grovt orättvis rättegång i en militärdomstol. Att de enda bevis som fanns var uttalanden som hade gjorts under tortyr ignorerades av domstolen. Det är ett brott mot internationell rätt att döma civila i en militärdomstol och påtryckningar skedde för att få till stånd en civil rättegång, något som även uppmärksammades av FN:s kommitté mot tortyr.

Den 19 juli 2017 slog en civil domstol fast straffen från militärdomstolen i en rättegång som enligt internationella observatörer kan liknas vid ren teater. Att domarna grundas på "erkännanden" efter tortyr har man inte tagit någon som helst hänsyn till. De flesta åtalade berättade inför domstolen att de torterats till

de givit falska bekännelser. Amnesty International riktar skarp kritik mot den marockanska myndigheten för att de använt sig av tortyr i samband med Gdeim Izik-fallet. Domen byggdes även på falska vittnesmål.

Vi kräver att den marockanska regeringen respekterar de mänskliga rättigheterna för den västsahariska befolkningen och att plundringen av de västsahariska naturresurserna stoppas. Vi kräver att en oberoende internationell utredning genomförs angående de anklagelser om tortyr som framkommit i samband med fängslandet av Gdeim Izik-fångarna och andra fängslade västsaharier. Vi kräver att de västsaharier som sitter i marockanska fängelser av politiska skäl erkänns som politiska fångar och snarast frigges.

Nätverket för Västsahara i Riksdagen

LOTTA JOHNSSON FORNARVE

Ledamot av riksdagen(V)

JOHAN BÜSER

Ledamot av riksdagen(S)

Moroccan government
Ambassador Mr Yahdih Bouchaab
Moroccan Embassy in Stockholm,
Sweden
Kungsholmstorg 16
112 21 Stockholm Sweden
E-post morocco@telia.com

Stockholm 2017-07-27

Vi vill härmed framföra våra protester mot de hårda straff som en marockansk domstol nyligen utdömde då de fastställde beslutet som

utdömdes av en militärdomstol 2013 gentemot de 25 västsahariska män som deltog i ett stort protestläger 2010 vid Gdeim Izik utanför El Aaiun, i den del av Västsahara som illegalt ockuperas av Marocko. Straffen sträcker sig mellan 20 års och livstids fängelse.

I oktober 2010 samlades västsahariska familjer till en fredlig protest för att kräva sina grundläggande mänskliga, sociala och ekonomiska rättigheter. De satte upp tält i Gdeim Izik, några mil utanför den västsahariska huvudstaden El Aaiun, och bildade ett tältläger som snabbt växte då tusentals västsaharier slöt upp.

Sommaruniversitet i lägren

Västsahariska MR-aktivister från ockuperade Västsahara greps på Casablancas flygplats när de via Alger återvände från sommaruniversitetet "Martyr Mohamed Salem" i flyktinglägren i Algeriet. Vid kurserna, som avslutades i Tifariti i den befriade delen av Västsahara, deltog västsahariska studenter från flyktinglägren, Europa och den ockuperade delen av Västsahara.

Marockansk polis kroppsvisiterade och förnedrade de västsahariska ungdomarna samt tog deras värdehandlingar.

Wärtsilä säljer kraftverk till Dakhla

Verkstadsföretaget Wärtsilä i Finland fortsätter att sälja dieselkraftverk till Marocko – med placering i Dakhla i ockuperade Västsahara. 2002, 2010 och 2015 har företaget levererat kraftverk till Dakhla. Köpare är det marockanska energibolaget ONEE. Det senaste kraftverket i år är på 22 MW.

Storföretaget, som liksom Atlas Copco ingår i Wallenberg-styrda Investor AB, försvarar sin försäljning:

– Vi bidrar till områdets basinfrastruktur och stöder lokalbefolkningens sysselsättning.

Tysk efterträdare till Ross

Tysklands tidigare förbundsresident Horst Koehler, 74 år, utnämndes i augusti till FN:s generalsekreterares nya sändebud för Västsahara. Han efterträder amerikanen Christopher Ross som avgick i april.

Kristdemokraten, ekonomen och tidigare bankmannen Koehler var Tysklands president från 2004 till 2010 efter att ha varit chef för International Monetary Fund (IMF) och European Bank for Reconstruction and Development (EBRD).

FN-sändebudets uppdrag är att få igång samtal mellan Marocko och Polisario.

Namnbyte

Föreningen Västsahara, som ger ut Tidskriften Västsahara, har bytt namn till **Svenska Västsaharakommittén**.

Tack för att du läser Tidskriften Västsahara! Du har väl inte glömt att prenumerera? Vi vill gärna fortsätta att ge ut tidskriften.

Årsprenumerering 4 nummer kostar 125:- (privatperson), 145:- (stöd), 150:- (organisation) och 200:- (utland).
Pg 20 40 03 - 8

Medlemskap i föreningen kostar 75:- (privatperson) och 300:- (organisation).

KRÖNIKAN

Solidaritet är folkets värme

Det är svårt att förstå hur en regering kan kräva rättigheter över ett område som inte tillhör landet, men det är precis det som händer med Marocko och Västsahara. Västsahara har kallats världens sista koloni och landet har varit under ockupation i mer än 40 år. Marocko ockuperar två tredjedelar av landet som åtskiljs av en radarövervakad mur, som är byggd under 1980-talet och försedd med taggtråd och landminor. Det marockanska ockuperade området besitter stora rikedomar i bland annat fiske, mineraler, och fosfat. Rikedomar som finansierar ockupationen. Den resterande tredjedelen av landet som Polisario kontrollerar besitter inga sådana rikedomar och är mer eller mindre obebod.

Stora delar av det västsahariska folket bor i flyktingläger i södra Algeriet, där även Polisario har sin bas. Folket som bor där är totalt beroende av internationell solidaritet då det inte finns några möjligheter till självförsörjning. Situationen för det västsahariska folket som bor i området Marocko ockuperar är oerhört svår. Human Rights Watch, Amnesty, FN med flera har presenterat flera rapporter som beskriver hur Marocko begår grova brott mot de mänskliga rättigheterna. Rapporterna beskriver tortyr, omänsklig och ovärdig behandling, brott mot yttrandefriheten samt olaga bortföranden och försvinnanden. Utländska journalister och politiker nekas regelbundet tillträde till området.

Det är inte svårt att förstå varför internationell solidaritet är så viktigt i detta fall. Kolonialismen som upplevs i Västsahara kan inte passera obemärkt för någon person i världen

som vill vara konsekvent med respekten för mänskliga rättigheter, för den antikonkurala kampen och för det demokratiska utövande av sociala, ekonomiska och politiska rättigheter av ett folk.

Under den period i El Salvador då regeringens förtryck var oerhört svårt skapades det i flera länder solidaritetsgrupper för det salvadoranska folkets kamp. Dessa grupper hade ett motto: Solidaritet är folkets värme. Det är dags att visa vår värme för Västsaharas folk genom att visa konkret solidaritet och kräva att Sveriges regering uppfyller riksdagens beslut från 2012 om att erkänna Västsahara som en fri och självständig stat samt att använda platsen i säkerhetsrådet till att stå upp för folkrätten och för mänskliga rättigheter. Marockos ockupation måste upphöra omgående och en folkomröstning, i

Västsahara bör genomföras enligt krav från FN. Dessutom måste alla de politiska fångarna frigges. Vi som tror på solidaritetens kraft bör också kräva av Sverige och EU att inte bedriva handel med produkter och naturresurser som till exempel fosfaten från gruvan Phosboucraa från det ockuperade Västsahara.

Det finns ingenting som rättfärdigar ockupationen av Västsahara. Det Marockos regering gör mot Västsahara är inhumant. Det är skamligt att flera länder, däribland Sverige, prioriterar ekonomiska intressen över mänskliga rättigheter. Kolonialism ska inte ha någon plats i världen. Kolonialismens tid är slut.

JAIME GOMEZ,
UTRIKESPOLITISKTALPERSON,
FEMINISTISKT INITIATIV

Bild: UN Photo/Martine Perret

Svensk militär till MINURSO-styrkan

Sverige har återigen militär personal i FN:s mission i Västsahara. Från 21 juli tjänstgör fyra svenska officerare i missiönen, meddelade Försvarsmakten 18 juli.

Den svenske brigadgeneralen Mats Ström tillträdde redan 1 juli som ställföreträdande Force Commander i MINURSO. Huvuduppgiften för den militära enheten är att övervaka eld-upphöravtalet längs sandvallen på över 170 mil som delar Västsahara i en ockuperad och en befriad del.

Cirka 250 FN-officerare från 38 länder tjänstgör i MINURSO. Högkvarteret ligger i den ockuperade huvudstaden El Aaiún med nio "team sites" ute i öknen vid sandvallen. FN-styrkan

består också av en civil del samt en civilpolisstyrka och har totalt cirka 300 personer, skriver Försvarsmakten.

Mats Ström var före sin nya tjänst chef för en av avdelningarna inom Försvarets materielverk.

Sverige har till skillnad från många andra länder endast deltagit i MINURSO-styrkan vid två tillfällen. Motstånd från Marocko ska ha varit skälet enligt många källor.

Under fyra månader 1998 deltog Sverige med en militär minröjningsstyrka på 75 personer och sex hundar. Uppgiften var att röja minor vid olika "team sites" för FN-personal samt längs sandvallen och vid kommande gränsövergångar inför repatriering av flyktingar och den kommande folkomröstningen. Den svenska

truppen fördröjdes dock rejält på grund av obstruktioner från Marocko. Soldaterna fick inte ut sina vapen och utrustning. Under åtta veckor i juni och juli kunde minröjarna inte utföra sitt arbete alls. Till slut blev det bara minröjning vid FN-personalens förläggningar och där hittades inga minor.

– Jag har en känsla av att marockanerna mer eller mindre styr en del av denna process, sa major Pär Brusquini i TV-programmet Dokument utifrån som sändes 7 oktober 1998.

1997–1999 deltog Sverige också med två grupper om 10 obeväpnade civilpoliser med uppgift att bistå identifieringskommissionerna vid olika centra. Identifieringen av röstberättigade inför den kommande folkomröstningen pågick då i flyktinglägren och i den ockuperade delen. Shejker, stamföreträdare för olika stammar av västsaharier deltog. Civilpoliserna eskorterade bland annat shejkerna och de röstberättigade samt övervakade den lokala marockanska polisens arbete.

Källor: Försvarsmakten och Saharabulletinen

Följ tidningen på facebook så får du de senaste nyheterna:
www.facebook.com/tidskriftenvastsahara

SVERIGE SVIKER

Sverige har bytt fot i Västsaharafrågan. Nu är det inte västsahariernas rättigheter, som står i fokus utan anpassning till EU-politik – som gynnar Marocko. Sverige har i alla år röstat emot fiskeavtalet mellan EU och Marocko för att det innefattar ockuperade Västsaharas vatten.

Nu godkänner Sverige att EU ska förhandla fram ett nytt avtal med Marocko som ska innefatta västsahariska råvaror – trots protester från flera riksdagspartier. Vart tog alla vackra ord om mänskliga rättigheter och folk-rätt vägen?

29

maj godkände Sverige ett EU-försök att fortsätta handla med stulna västsahariska råvaror.

176

mil springer Olle Svalander genom Sverige för västsaharierna.

20, 25, 30

års eller livstids fängelse blev de nya hårda domarna mot Gdeim Izik-fångarna.

2002

sålde Spanien sitt ägande i fosfatfabriken i Västsahara.

16

juni publicerade Western Sahara Resource Watch sin rapport Carriers of Conflict om transportföretag och fosfat.